

A felszámolót megillető felmondás (elállás) speciális törvényi felhatalmazáson alapul, ezért annak gyakorlása nem tekinthető jogellenesnek. Jogellenes magatartás hiányában pedig elmaradt vagyoni előny, vagyis kártérítés megfizetésére a szerződést felmondó fél nem kötelezhető.

Alkalmazott jogszabályok: Cstv.47.§(1) bekezdés, Ptk.339.§ (1) bekezdés

Győri Ítéltábla Fpkhf.IV.26.142/2010/5.szám

Az adós ellen indult felszámolási eljárás kezdő időpontja 2007. július 5.

A hitelező és az adós 2007. április 4-én szállítási szerződést kötöttek, amelyben az adós megrendelte, a hitelező szállítóként elvállalta az M7-es autópálya N. és B. közötti szakaszának a szerződés 1. pontja szerinti hídépítési munkáihoz a szerződés 2.számú mellékletében foglalt recept szerinti előkevert beton szállítását. A szerződés 2. pontja szerint a mennyiségi előírányzat 31.800 m³ beton volt folyamatos szállítással, a szerződés keretösszege pedig 540.000.000,- forint + áfa.

Az elszámolás alapját a szerződésben megadott egységáron alapuló tételes elszámolás képezte. A szerződés 5.1.pontja szerint a szállító (hitelező) szerződésszerű teljesítését teljesítési biztosíték nyújtásával köteles biztosítani teljesítési bankgarancia formájában, amely az 5.1.1.pont szerint a bruttó szerződéses keretösszeg 20 %-ával megegyező összeg. A szerződés 8.1.pontjában a felek rögzítették, hogy a megrendelő (adós) jogosult a jelen szerződésben foglalt munkák mennyiségét növelni vagy csökkenteni, egyes munkarészeket ideiglenesen, vagy véglegesen elhagyni. A szerződés 10.4.pontjában a felek akként állapodtak meg, hogy amennyiben a megrendelő (adós) a szerződést megfelelő indoklás nélkül felmondja, szállító (hitelező) jogosult az emiatt keletkezett kárigényét a megrendelő felé érvényesíteni.

Az adós a 2007.szeptember 5-én kelt, a hitelező számára 2007.szeptember 10-én kézbesített levelében a Cstv.47.§(1) bekezdés alapján a szerződést azonnali hatállyal felmondta arra hivatkozva, hogy az adóssal szemben indult felszámolási eljárás miatt az adós a Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt-vel kötött fővállalkozási szerződést felmondta. Erre tekintettel pedig a hitelezővel kötött alvállalkozói szerződés fenntartása sem indokolt.

A hitelező 2007. október 12. napján hitelező igényt jelentett be 263.383.000,- forint + áfa összegű elmaradt haszon, valamint 25.004.200,- forint + áfa felmerült költség címén. Hitelezői igénybejelentését 2007. október 30-án akként pontosította, hogy az elmaradt haszon összegét 243.047.596,- forintban, a felmerült költség összegét pedig 34.712.846,- forint + áfában jelölte meg.

Az adós képviselőjében eljáró felszámoló 2007. december 11-én a 2007. október 30-i hitelezői igénybejelentésnek megfelelően a hitelezői igényt azzal igazolta vissza, hogy azokat a d./ kategóriába, míg a hitelező által megfizetett regisztrációs díjat (100.000,-

forint) az f./ kategóriába sorolt. Közölte, hogy a visszaigazolásban foglaltakat akkor tartja fenn, ha a szerződésszegéssel okozott kár megtérítése címén bejelentett 243.047.596,- forintos követelés összegszerűségét igazoló bizonylatokat a hitelező 30 napon belül a felszámoló részére megküldi. A hitelező 2008. január 7-én az elmaradt haszonra vonatkozó okirati bizonyítékait a felszámolónak megküldte, aki 2008. január 18-án a bejelentett hitelezői igényeket a 2007. december 11-én már közölteknek megfelelően ismét visszaigazolta azzal, hogy azok érdemi felülvizsgálata még folyamatban van, ezért fenntartotta magának azt a jogot, hogy a visszaigazolásban foglaltakat módosítsa.

A felszámoló 2009. július 27-én a hitelező igényt vitatott hitelezői igényként terjesztette az elsőfokú bíróság elé. Előadta, hogy a 2008.november 18-i beadványában a hitelező által bejelentett, összesen 277.760.442,- forintos összegből 25.603.795,- forintot elismer, az ezt meghaladó hitelezői igényt azonban nem tartja alaposnak, mert az jogalapjában és összegszerűségében is megalapozatlan. Előadta, hogy a hitelező által megjelölt összegek eltúlzottak, életszerűtlenek és a csatolt dokumentumok sem kellőképpen bizonyítják az érvényesíteni kívánt kár összegszerűségét, a jogellenes magatartást és az okozati összefüggést. Az elismert 25.603.795,- forinton belül 9.403.795,- forintot felmerült költségként ismert el, 16.200.000,- forinttal kapcsolatban pedig bejelentette, hogy azt elmaradt haszon címén „kívánja visszaigazolni”, hivatkozva arra, hogy a hitelező által állított 50 %-os nyereségkulccsal szemben a szerződéses összeg nettó 3 %-a ismerhető el.

A hitelező az 5. sorszám alatti beadványában előadta, hogy a felszámolónak címzett, 2009. április 23-i beadványában írtaknak megfelelően a költségekkel kapcsolatos álláspontot nem vitatja, e körben bizonyítási indítványt nem terjeszt elő, ezt meghaladóan az elmaradt haszon címén előterjesztett 242.047.596,- forintos hitelezői igényét pedig a BDT.2007.1556. számú döntésre hivatkozással fenntartotta. Az elsőfokú bíróság 4. sorszám alatti végzésében közölt felhívásra úgy nyilatkozott, hogy szakértő kirendelését kéri az elmaradt haszon mértékének megállapításával kapcsolatban.

Az elsőfokú bíróság a 12. sorszám alatti, 2010. június 22-én kelt végzésében felhívta a felszámolót, hogy a hitelező elmaradt haszon iránti igényét 182.777.221,- forint összegben vegye nyilvántartásba, a hitelező ezt meghaladó kártérítési igényét elutasította. Kötelezte a felszámolót, hogy 15 napon belül fizessen meg a hitelezőnek 174.038,- forint eljárási költséget.

Végzésének indokolásában megállapította, hogy az elsőfokú eljárás során beszerzett részletes, alapos, kellően indokolt és számításokkal alátámasztott igazságügyi szakértői vélemény 182.777.221,- forint erejéig alátámasztotta az elmaradt haszon címén előterjesztett hitelezői igényt. Eljárási költségként – figyelemmel arra is, hogy a hitelezői igény 75 %-ban alaposnak bizonyult – a hitelező által előlegezett szakértői díj arányos részének megfizetésére kötelezte a felszámolót.

Az elsőfokú végzés ellen az adós képviseletében eljáró felszámoló terjesztett elő fellebbezést, amelyben annak megváltoztatását, a hitelezői igény elutasítását, másodlagosan pedig hatályon kívül helyezését kérte.

Álláspontja szerint az elsőfokú eljárás során beszerzett szakértői vélemény nem fogadható el. Hivatkozott arra, hogy az igazságügyi szakértői vélemény szerint a hitelező 33,85 %-os nyereséggel dolgozott. Rámutatott, hogy a tényleges haszonkiesés összegét a szakértő oly módon állapította meg, hogy a szerződéses nettó összegből levonta az anyagköltség, bérjellegű költség és karbantartási költség nettó összegeit, azt azonban nem indokolta, hogy az ugyancsak számításba vehető, a szakvélemény szerint 34.930.713,- forintos szállítási költséget az összegből miért nem vont le. Sérelmezte, hogy a szakértői vélemény az elmaradt haszon összezszerűségének megállapítása körén belül nem volt figyelemmel arra sem, hogy a felek szerződése szerint 2007.évre tervezett 28.620 m³ betonból a hitelező 15.174,15 m³ betont más megrendelők részére értékesíteni tudott, így az elmaradt haszon összege legfeljebb a fennmaradó 13.445,85 m³ betonra lenne elszámolható.

Rámutatott, hogy a felek közötti szerződésben 2008. évre lekötött 3.180 m³ betonhoz képest a hitelező 4.623,76 m³ betont tudott más megrendelőknek értékesíteni, amely 31 %-kal meghaladja a szerződéses mennyiséget. Sérelmezte a szakértői véleményt azért is, mert az csak a 2007-es évre állapította meg, hogy a betonkeverő üzem kihasználtsága 30,8 %-os volt, a szakértői vélemény a 2008. évre vonatkozóan ezzel kapcsolatos adatot azonban nem tartalmazott. Álláspontja szerint ellentmondásos a szakértői vélemény azért is, mert az abban foglaltak szerint a hitelezőnél 2007.évben 18,5 %-os veszteség keletkezett, az elvárható nyereség 15 % lett volna, míg a hitelezői igény alapját képező szerződéssel kapcsolatban a szakértő 33,85 %-os nyereségkulccsal számolt. Sérelmezte, hogy a szakértői vélemény alapjául szolgáló adatok is pontatlanok, egyúttal utalt a BH. 1986.évi 514.számú eseti döntésére azzal kapcsolatban, hogy az elmaradt haszon megtérítésére irányuló követelésnél nem a tervezett nyereséget kell irányadónak venni. Mindezek alapján pedig az elsőfokú bíróság által aggálytalannak tekintett szakértői vélemény a Pp.182.§(3) bekezdés szerint homályos, hiányos, önmagával ellentétben álló, erre tekintettel pedig a bizonyítékok értékelésekor az elsőfokú bíróság nem a Pp.206.§(1) bekezdésének megfelelően járt el. Fellebbezését utóbb kiegészítette azzal, hogy rámutatott, a hitelező a szerződés 5.1. és 5.1.1.pontja szerinti bankgaranciát nem nyújtotta. Hangsúlyozta, hogy az adósnak a 8.1.pontja alapján joga volt a szerződéses mennyiséget csökkenteni vagy növelni. Álláspontja szerint a felek közötti szerződést a felszámoló a Cstv. rendelkezései alapján megfelelő indokolással mondta fel.

Az ítéletábra az elsőfokú végzést a fellebbezési kérelem korlátai között (Pp.253.§ (3) bekezdés) bírálta felül, nem érintve a hitelező igényét részben elutasító rendelkezést és megállapította, hogy a fellebbezés az alábbiak szerint alapos:

Az elsőfokú bíróság azt helyesen állapította meg, hogy a felek közötti vita az elmaradt haszon vonatkozásában bontakozott ki, így a korábbi hitelezői igénybejelentésben még szereplő, a felszámoló által nyilvántartásba nem vett, költség címén érvényesített összeg nem képezte a Cstv.46.§(6) bekezdése szerinti vitatott hitelezői igény tárgyát.

Tévedett az elsőfokú bíróság, amikor azt állapította meg, hogy a Cstv.47.§(1) bekezdésére alapított felmondás folytán a hitelező alappal tarthat igényt kártérítésként elmaradt haszonra.

A Ptk.321.§(1) bekezdés alapján, aki szerződésnél vagy jogszabálynál fogva felmondásra jogosult, e jogát a másik félhez intézett nyilatkozattal gyakorolja, a felmondás a szerződést megszünteti. A Ptk.319.§(2) bekezdése szerint a szerződés megszüntetése esetében a szerződés a jövőre nézve szűnik meg és a felek további szolgáltatásokkal nem tartoznak. A megszűnés előtt már nyújtott szolgáltatás szerződésszerű pénzbeli ellenértékét meg kell fizetni, amennyiben pedig a már teljesített pénzbeli szolgáltatásnak megfelelő ellenszolgáltatást a másik fél még nem teljesítette, a pénzbeli szolgáltatás visszajár. A Ptk.355.§(4) bekezdése alapján kártérítés címén a károkozó körülmény folytán a károsult vagyonában beállott értékcsökkenést és az elmaradt vagyoni előnyt, továbbá azt a kárpótlást vagy költséget kell megtéríteni, amely a károsultat ért vagyoni és nem vagyoni hátrány csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez szükséges.

A Ptk.321.§(1) bekezdésében írtakra tekintettel annak nincs jelentősége, hogy az adós felmondása mennyiben felelt meg a szerződés 10.4.pontjának, ha a felmondásra egyébként jogszabály is lehetőséget nyújtott. A Ptk.381.§(1) bekezdése szerint a megrendelő a szállítási szerződéstől bármikor elállhat, köteles azonban a szállító kárát megtéríteni. Az adós azonban nem a Ptk.381.§(1) bekezdése szerinti elállási jogát, hanem a Ptk.321.§(1) bekezdése szerinti jogszabályon, a Cstv.47.§(1) bekezdésén alapuló felmondási jogát gyakorolta 2007. szeptember 5-én. Ez a felmondási ok a Ptk-ban szabályozott felmondási, elállási okok körén kívül eső, azonban a Ptk.321.§(1) bekezdése szerinti jogszabályon alapuló olyan – speciális – felmondás, amely épp a törvényi rendelkezésre figyelemmel nem tekinthető jogellenesnek.

Figyelemmel arra, hogy az elmaradt haszon iránti igény jellemzően csak kártérítésként, vagyis jogellenes magatartás következményeként érvényesíthető, illetőleg akkor, ha arra a törvény kifejezetten lehetőséget nyújt (pl. a már hivatkozott Ptk.381.§(1) bekezdés szerint) jogellenes magatartás hiányában elmaradt vagyoni előny, vagyis kártérítés megfizetésére a szerződést felmondó fél nem kötelezhető.

Tekintettel arra, hogy a felszámoló jogosult felmondani az adós által kötött szerződést, ez a magatartás – jogellenesség hiányában – kártérítés alapjául nem szolgálhat (Fővárosi Ítéltábla 12.Fpkf.44.422/2008/2., BH 2000.415.). Erre tekintettel az adós helytállóan hivatkozott az elsőfokú eljárás során, valamint fellebbezése kiegészítésében arra, hogy a Cstv.47.§(1) bekezdésére alapított felmondás a hitelező kártérítési igényét kizárja.

Mindezekre tekintettel az ítéltábla az elsőfokú végzést – annak megfellebbezett részében – a Cstv.6.§(3) bekezdése folytán alkalmazandó Pp.259.§ és Pp.253.§(2) bekezdés alapján megváltoztatta, a hitelező igényét elutasította.